

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izmiski nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrske dežele za vsa leta 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vsa leta 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne peti-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Národna Tiskarna“ telefon št. 85.

Shod v Št. Gothardu.

S Trojan, 27. avgusta.

V nedeljo, 26. t. m. igrali so v središču Črnega grabna, v prijaznem Št. Gothardu, katoliške korifeje: kaplan Eugenček Lampe, kaplan Škerjanec iz Zagorja in strah vseh ministrov, poslanec Pogačnik politično komedijo, prirejeno seveda na katoliški podlagi. Da je Lampetu in Pogačniku mesto po svojem nesrečnem bratu žalujega Janeza Evangelista prišel na pomoč znani zagorski pičček, kaplan Škerjanec, da je misliti, da ta klerikalna garda že ne razpolaga s potrebnimi govorniki. Čeprav so ti gospodje skrbno prikrivali, da se bode ta shod vršil v nedeljo — prav posebno hvaležni smo za to vljudnost „našemu“ drž. poslancu g. Pogačniku, kateremu bomo do priliki novih volitev to menda jedino zaslugu za tudosni okraj pošteno pobotali — bila sta vendar Črnigraben in bližnja Zagorska dolina pravočasno o shodu obveščena in tudi dobro zastopana. Požurili smo se izvedeti, kaj novega bode klerikalna gospoda prinesla v naš do sedaj tako mirni okraj, s čim bode našega kmeta in druge osrečila. Da je naš okraj res miren, da se po sodbi tajnika kamniškega katoliškega podpornega društva ne ganemo — kar pa ni res, — v to zahvaliti gre deloma naše tuokrajno učiteljstvo, med katerim hvala Bogu, nimamo dosedaj nobene čenče!

Ni nam žal, da smo se tega shoda vdeležili, kajti do sedaj bili smo mnenja, da je kmet le radi tega siromašen, ker mu niti polje niti delo ne donaša toliko, da bi mogel pošteno preživiti sebe in svoje, plačati davke in drugo kar preostaja, dati za béro, za maše in druge duhovniške potrebe, katere so — mimogrede povedano — navadno dosti večje, kakor vsi državni davki z vsemi občinskimi dokladi vred! Takih misli vsaj je bil nedavno mož, kateremu se ne more liberalstvo predbacivati, ker je cerkveni ključar.

Toda gospoda Lampe in zloglasni zagorski Škerjanec poučila sta nas vse kaj drugače! Srečen bodeš sedaj, kmet, v svojih hribovitih šentgothardskih in sosednih čemšeniških krajih, presrečen ti kmet, iz Črnega grabna in iz Zagorske doline, kajti ta dva gospoda ustvarila ti bodeta v kratkem raj že na tej zemlji! Napravila bodeta katoliško posojilnico, da te oderuha — krčmar in trgovec — ne bodeta več tako neusmiljeno drla, kjer bodeš, mesto da bi nosil za črne maše kar cele stotake, iste lahko obrestonosno nalagal, končno pa vendar za „trošt“ na oni svet oddal na smrtni postelji kakemu nadležnemu kaplanu kapital in obresti.

Dalje ustanovita velikansko mlekarstvo, kamor bodo Čemšeničani, Zagorčani, (ali ni že slična tam doli zmrznila?), Trojanci in ves Črnigraben oddajali svoje mleko.

Delavec pa v teh krajih, kateremu že sedaj mleka primanjkuje, hodil bode z loncem v farovž ponj — seveda zastonj.

Južno železnico bočeta kar poddržaviti, ker je sedaj v liberalnih in židovskih rokah, toraj izvršila bosta delo, katero se do sedaj niti državi ni posrečilo. Mejo proti Italiji bodeta odprla, da se bode naša sodja, mesto da bi se v farovže zastonj nosilo, drago prodajalo na Laško.

Vi, vrli gorjanci s Čemšenika in zagorski dolinci, vi potomci onih mož, kateri so mesto farške praznili francoske bisage, čujte in strmite: Zalagalci postanete cele naše armade. Vsako leto prideta k Vam kaplan Škerjanec in rimski doktor Evgen, pokupita od vas oves, pšenico, krompir, sploh vse kar naš vojak rabi, in plačata tako dobro, kakor oderuški liberalci nikdar noče plačati. Na ta način oprostite se oderuških liberalnih kremljev, bodete srečni, zadovoljni in končno izveličani, kajti sedaj, pod vodstvom liberalnih malikov dr. Tavčarja in župana Hribarja (Ljudstvo navdušeno kliče: „Živio Tavčar!“ „Živio Hribar!“) in zagorskih socialdemokratov, vas je Bog preklel in ne zaslužite

po besedah nekega na shodu navzočega župnika (ime je na razpolago) družega, kakor da vas „šintar“ vzame.

Shoda vdeležilo se je približno 800 do 1000 ljudi, seveda v ogromnem številu Zagorčani.

Prvi poročevalec in po lastni milosti predsednik shoda, državni poslanec gospod Pogačnik, poročal je o stvareh, katere premlevajo in še bolje, kakor je to storil on, že v vsaki vaški gostilni, o obstrukciji in drugem neuspešnem delovanju državnega zbora, dodal pa še nekaj o nepravilni razdelitvi popusta zemljiškega davka. Pozabil pa je povedati, kar bi nas bilo najbolj zanimalo: kaj da je on za tudosni okraj uspešnega storil? No, kakor že povedano, prihodnjič napravimo obračun.

Nastopil je potem imenitni dr. Lampe; a komaj je začel govoriti, zagrmelo je iz ljudstva: „Doli z njim, ta laže“. Nekaj najetih devic in starih bab ga je sicer branilo in mu ploskalo, a pri vsaki misli, katera se je sukala le okoli oderuških liberalcev, krutih, nenasnih brezvercev in pristašev „Naroda“, naletel je na glasen odpor. Ko je še kvasil, da so anarhisti izrodek liberalizma, oglasil se je neki preprost trojanski kmetič, in izjavil, da je bil prvi anarhist klerikalec. A revež jo je skupil, kajti mali Evgenček hotel je izvedeti ime tega klerikalca-anarhista, drl se je in vihtel roke, da je neki hudomušen kmet rekel: „Ta mali gospod so se pa gotovo čez noč na Studencu pameti nalezli!“ Ko je prej omenjeni kmet izjavil, da je o tem klerikalcu-anarhistu čital v „Slovenskem Narodu“, zavpil je mali Evgenček: „Kaj? „Slovenski Narod“ laže in vedno laže.“ „Ni res!“, zagrmel iz ljudstva. „Vi lažete! Dol z njim“. A mali Evgenček je stal, kakor stoji cigan, kadar ga podiš od hiše, in kvasil dalje o posojilnicah in o zadrugah. On in kaplan Škerjanec, spodila bodeta vse te vražje židovske (!) zavarovalne

agente s Kranjskega, in to s pomočjo pod patronanco penzionista Vencajza osnovane klerikalne zavarovalnice. Tudi edino le katoliška posojilnica bi po mnenju gospoda Škerjanca izdrla Št. Gothardčane iz oderuških kremljev.

Kaj je sedaj še več posojilnic potreba, ko je kmet in delavec že prezadolžen in je dotični upnik vesel, da sploh kdaj dobi glavnico vrnjeno, za obresti pa še vpraša ne? Klerikalna gospoda, imenujte nam v naših hribih oderuha, kateri vzame več nego 5%, ali 6%, obresti, ako jih sploh dobi?

Vi bodete z svojo klerikalno posojilnico, pravite, vse sedanje dolgeve realizirali, seveda s 5%, do 6%, obresti, tega pa ne poveste, da prenos takega dolga stane prositelja navadno za malo svoto od 100 gld. prenosa 10 do 15 gld., kaj pa šele, ako hoče prenesti 500 gld. in ima poleg tega še stare vknjižene dolgeve? Ali morebiti vi in dr. Sušteršič to zastonj izvršujete? Bežite!

Povemo vam na ves glas, da ima ljudstvo čemšeniške in šentgothardske župnije do občespoštovanih svojih zaupnikov Valentin Kolenca, Franca Cukjatega in Franceta Konšeka veliko več zaupanja, nego do vas vseh, kajti le ti trije so za tukajšnje ljudstvo storili stokrat več dobrega z modrim svetom in dejansko pomočjo, kot vi poleg vseh dedanjih tukajšnjih župnikov. Ne! svetih zakramentov niso delili, kakor vi „gospodje“, za kar pa ste menda le vi poklicani in jako dobro plačani!

Lampe je posebno veliko kvasil o civilnem zakonu, ter veliko rentabil o ogrskem civilnem zakonu in njega posledicah. Neki hudomušnež se je odrezal: „I, saj vam niso zakon in njega dolžnosti nič znane, ker se ne smete ženiti; pustite zakon v miru!“

Konec Lampetove klobasarije je bil: „Obdržite si vsaj vero in pamet!“

LISTEK.

Marsikaj iz Rusije.

Spisala Marica II.

„Márja Feodorovna!“ ... prismejala se je nekega jutra moja górníchnaja (to je hišna, a bila ni moja, ampak gospodinjina, katera mi je dajala stanovanje) s samovarom v moju, s knjigami navlečeno podstrešno sobico. „Jaz znam tudi evrejski!“, dejala mi je zmagonosno na ruskem jeziku.

„Dobro, Fenja, dobro“, odgovorila sem ji, skopovaje s svojim dragim časom in na-dejaje se, da me zapusti. Oh, ti ruska zgovornost in ljubeznivost! A njej sem se smilila, češ, golubuška je vedno sama, no so-sebno dolgočasno je samemu bivati za samovarom. In začela mi je — hočeš — no češ — razlagati evrejščino. Bilo je nekako tako le: „Miza ... Tisch, riba ... Fisch, kaša ... Brein itd. itd.“ ... Ne morem reči, kako dolgo je še nameravala bogatiti moje znanje z „evrejščino“, le to vem, da mi je le ta toli ugajala, da sem se začela takoj po prvih besedah tako pristržno smejati na ves glas, da je dekletu kar ostrmelu v svoji naivnosti ...

„Zakaj se smejete?“ ... vprašala me je skoraj užaljeno.

„Eh, Fenjuška, to je vendar nemški, kar si mi sedaj pravila.“

Ona pa, da ne in ne, češ, saj je na našem dvorišču polno evrejev, in ona dobro

ve, da tako govore. To je res, da je evrejski jargon grozna mešanica vseh jezikov, največ izrazov ima seveda iz nemščine in pa navadno iz istega jezika, s katerim pride največkrat v dotiko, sredi katerega živi.

Kdor govori v Rusiji po nemški, prištet je meni nič, tebi nič „izvoljenemu rodu“, radi tega pa tudi skrbi vsak Nemec, da se čim prej nauči ruski. Mnogo takih nemških obitelji je celo, ki svojih otrok nečejo na noben način učiti nemški, češ, to je evrejski jezik, naj se rajši uče ruski in francoski. A meni se močno dozdeva, da je vse to pač že bilo tako, a dandanes se vsak Nemec, najsi je tu ali tam, zaveda svoje „svetovnozgodovinske“ slave in veličine in ideje „Alldeutschlands“. In vzlic temu, da v Rusiji njanje (pestunje) strašijo otroke z „zlim Nemcem“, vzlic temu, da se otroci norčujejo z njim, deklamovaje: „Némece — pérec — kólbasa, kupil konja bez hvastá“, je Nemec vendar povsod Nemec in matuška Rusija bo prej ali slej obžalovala svojo slavjansko gostoljubnost, da ne rečem ... brezbriznost. Saj imajo Nemci povsod svoje cerkve, svoje pastore, svoje šole, po mestih celo diletantske predstave na nemškem jeziku v čisto ruskih gledališčih, prirejajo si svoje ples, svoje koncerte, katere objavljajo po ruskih časopisih v svoji nemščini ... Poglejte si, vi zapadni Nemci, tolerantnost ruskega naroda in prilikujte krivice, s katerimi zatiravate isto kri istega naroda, kateri tako carsko sprejema in goji vaše brate! ... In kaj žanje

Rusija za to svojo plemenitost? Hm! ... V južni Rusiji je posebno mnogo nemških kolonij. Praviteljstvo jih je vabilo in jih še vabi v prijetni nadeji, da bodo umni nemški kmetovalci delovali v pouk svojim ruskim sosedom ... „Vse pa ni tako, kak si misli kdo ...“ in te nemške vasi žive tako strogo same zase in same sebi, kakor otoki sredi morja ... „In tam v Zaporoski Seči zdaj umni Nemec svoj krompir sadi“, poje neka satirična ukrajinska narodna.

Latinski in grški jezik sta se skrčila po gimnazijah na minimum. Tudi v Germaniji so se že gimnaziji večidelj modernizovali. Namesto klasičnih jezikov, brez katerih pa še tu v Avstriji nobena naobrazba nič ne velja in ne najde milosti in pri-znanja, vpeljujejo se nemški in francoski jezik, od katerih je jeden obligaten. A mi?! ... Kako globoko še tičimo v latinizmu! ...

Tam so se sploh čudili, češ, da smo „za granico“ v marsičem grozno nazaj.

„Kako je možno“, so me vpraševale ruske dame, „da pride inostranka v Rusijo delat ekzamene!“ ...

In ko sem jim razložila, kako je pri nas doma, trdile so s ponosom, da: „Z Vostoka zemlja sija vozisijajet“. Tam so moški in ženski gimnaziji kakor v nas narodne šole. Vsako mesto in mestece ima moški gimnazij, in kjer je moški, tam je dosledno tudi ženski. Mesto Harkov na primer ima 180.000 prebivalcev in 4 polne moške gimnazije, namreč javne, nekaj pa še privatnih, ženskih pa kar mrgoli javnih in privatnih.

Še celo tako je, da je v nekaterih krajih moški progimnazij, to je s četirimi nižjimi razredi, a ženski je osemrazreden. Na jugu Rusije se celo nekatere kazače vasi — stánice — ponašajo z gimnaziji. Učni smotri so bili doslej, izvzemši latinski in grški jezik, povsem jednaki, a odslej sploh ne bo razlike, kajti kolikor se bodo teh dveh jezikov še morali učiti gimnazijci z ozirom na nadaljevanje svojih študij, toliko se jih morajo sploh učiti vse gimnazistke, katere se še potem nadalje obrazujejo na univerzitetih, kateri nosijo naslov „Višji ženski kurzi“. Gimnazijske učiteljice morajo imeti ravno iste izpite kakor učitelji, a kar se dostaje inozemskih učiteljic za tuje jezike, so izpiti še mnogo strožji, ker za moške je veljavno maturitetno spričalo tuje države, tako da dela izpit le iz nemščine oziroma francosčine, ženske pa morajo delati izpiti iz vseh predmetov v obsevu gimnazijskega programa in iz jezika, katerega hočejo predavati še posebej. Zato pa so tudi vsposobljene prav tako za moške kakor za ženske polne gimnazije, le radi starosti in razvitosti dečkov smejo predavati samo v štirih nižjih gimnazijskih razredih. Takim načinom se ni čuditi, da so Rusinje visoko naobražene ženske in kratkovidne so vam skoraj vse, ker strastno ljubijo knjigo. O tisti zloglasni buršikoznosti in emancipaciji, s katero se pa tako rade obdajajo studentke, pa ne sliši in ne vidiš v Rusiji prav nič ...

(Dalje prih.)

Za njim govoril je gospod M. Cobal iz Zagorja o nenaklonjenosti vlade do Slovanov sploh, zlasti do delavcev, bičal delovanje zagorskega kaplana Škerjanca in dokazal, da ta brumni steber katoliške cerkve večkrat laže.

Ko je še kaplan Škerjanec prav hrinavsko zavračal izvajanja predgovornika, kar se mu pa ni hotelo posrečiti, pričelo se je ljudstvo, kateremu ni ugajalo udrihanje po zagorskih delavcih, razhajati. Le ona pest devic in tercijalk, katere je dal župnik iz previdnosti liki čedi koštrunov zapreti na prostor pokopališča, mu je ploskala.

Državni poslanec gospod Pogačnik je kmalu zaključil shod.

Med shodom pripetilo se je več zanimivih prizorov. Tako je kaplan Škerjanec, kakor kak policist poizvedoval pri ljudstvu, kdo je tisti, ki vedno ugovarja. Ko so mu kmetje, kateri župana g. Mlakarja dobro poznajo, le tega pokazali, obrne se Škerjanec proti njemu, rekoč: „No, jaz sem vendar mislil, da je gospod Mlakar bolj izobražen“. Na kar mu je omenjeni župan odgovoril: „Obžalujem, gospod kaplan, da se nisem pri vas dostojnosti učil!“

Kdor se je hotel prepričati, kako sodi preprosti narod o tej komediji, naj bi se bil potrudil po shodu v to ali ono gostilno. Tam bi bil lahko čul, da je naš kmet odločno na strani delavcev in napredne stranke. Mali Evgenček in kaplan Škerjanec bi bila gotovo delala kisle obraze ter odšla, kakor po tem shodu, v farovž svoje dolge nosove namakati v brezplačne litre cvička. O ti ubogi potresni zaklad!

Prihodnjič, kadar vprizorite še kako tako komedijo, — ako smo prav poučeni, menda v Moravčah ali blizu nekje — povemo vam še kaj več. Opisali vam bomo, kako so se na Češnjicah in v Zlatopolju zidale s kmetijskimi žulji in za kmetijski denar okoli cerkve cele barikade in nepotrebne kapele. Povedali vam bomo, da je nekje farovski hlev lepši od zasilne šole, v kateri župnik poučuje „za silo“ bogve kolikokrat na teden, a vleče za ta „zasilni“ pouk letnih 500 kron.

Sedaj vam želimo le še, da prav sladko počivate na lavorikah, katerih ste šli iskat k sv. Gothardu! Mi se smejemo!

Veritas.

V Ljubljani, 28. avgusta.

K položaju.

Žurnalisti vseh strank so sedaj v tem čudnem, nenavadnem položaju, da ne vedo o političnem položaju ničesar povedati. Vse se opira na same kombinacije in na gola domnevanja, a podlage nima nihče nobene. Kakor hitro se oglasi kak list s kako trditvijo, takoj ji sledi dementi. Nihče ne ve, kaj se zgodi. Spočetka se je govorilo o oktroiranju, potem o razpustu državnega zbora, potem o novih pogajanjih vlade z raznimi strankami, potem o demisiji Körberjevega kabineta. Sedaj pa se zopet dvomi, ali vlada državni zbor sploh še skliče, ali pa ga razpusti takoj in razpiše nove volitve. Tako morajo žurnalisti danes, ali hočejo ali nočejo, priznati, da ne vedo ničesar. Iz neprestanih volilnih shodov, čeških velikih taborov in skupščin najrazličnejših strank in poslancev pa se more sklepati, da se stranke in poslanci že pripravljajo na razpust parlamenta oziroma na nove volitve.

Vojna na Kitajskem.

S Kitajskega je došla vest, da se med kitajsko vlado in Rusijo že vrše mirovna pogajanja. Baje sta Nemčija in Francija složni z Rusijo glede mirovnih pogojev, ter da Anglija pri sklepanju računov ne odnese skoraj ničesar. Japonski zunanji minister je sporočil Lihungčangu, da treba imenovati zastopnike Kitajske ter predlagal, naj bi bila poleg Lihungčanga še podkralja iz Nankinga in Vušang zastopnika Kitajske, ki naj bi sama ponudila velevlastim odškodnino ter izrazila svoje obžalovanje nad minolimi dogodki. Kje sta cesarica-vdova in cesar, pa še vedno ni znano. V Pekinu in Tientsinu se zbira ogromno vojaštva, ki pa brezdelno čaka na daljne ukaze. Waldersee dospe na svoje mesto šele koncem septembra.

Buri in Angleži.

Značilno za duševno razpoloženje Angležev v domovini je, da se sme tako razširjen in vpliven list, kakor je „Daily Express“ norčevati iz Roberta, Kitchenerja in iz vseh angleških generalov v Južni Afriki,

očitati jim nesposobnost in lenobo ter brezobzirno proslavljati najnevarnejšega sovražnika Angležev, generala Deweta kot genialnega vojskovodjo, ki je prekosil vse. Angleški list povečuje hrabrost in genialnost sovražnika ter graja domačo armado... ali ni to britko? Angleška armada je izgubila pred svetom že davno ves svoj ugled, sedaj pa jo zaničujejo že doma. Zares, daleč je pritiral svojo domovino fanatični Chamberlain! V „Münster Anzeigerju“ je opisal neki Russell surovost in brezsrčnost angleških častnikov do ujetnikov. Ako bi imeli Buri le 20.000 mož več, pa bi brez dvoma docela uničili vseh 200.000 Angležev. 55.000 Burov bi zadoščalo, da bi vrgli vse Angleže iz Južne Afrike. Tako piše Russell, ki je bil ujetnik. Dewet in Delarey sta Roberta za hrbtom. Delarey je prišel z močnim oddelkom pred postajo Bank na železniški progi Johannesburg-Pocheftrom ter pozval ondotno angleško posadko pod lordom Albernarbejem, naj se uda. Angleži so ta poziv zavrnil. Hkratu je prekoračil Dewet železniško progo pri postaji Bank in šel mirno dalje. V Londonu sodijo, da je bil Delareyev poziv le zvijača, da je mogel Dewet uiti. Roberts pa poroča, da je Buller 23. t. m. izgubil kar dve kompaniji, katere so mu Buri pobili in ujeli. Buri bi mu bili pobili vso kavalериjo, ako bi ji ne bilo prišlo topničarstvo pravočasno na pomoč.

Dopisi.

Z dežele, 25. avgusta. (Učiteljske reči.) „Slovenski učitelj“ piše o govoru direktorja Schreinerja pri zborovanju učiteljske „Zaveze“ sledeče: „Na to nastopi g. ravnatelj H. Schreiner, da govori o Slomšku kot pedagogu. Njegov govor je bil v vsakem oziru dovršen, nepristranski in je naredil večji učinek, kakor vse, kar se je sicer pri zborovanju govorilo. G. ravnatelj je slavil Slomška kot praktičnega šolnika in nedosežnega pedagoškega pisatelja. Našteval je velike zasluge Slomškove in duhovništva za slovensko šolo. Navzočim jungovcem je govor kar sapo zaprl.“

Tako hvali gosp. H. Schreinerja, istega Schreinerja, katerega je hotel nekdanji „Rimski Katolik“ v žlici vode vtopiti kot hudega liberalca — Herbartjanca!

Da imajo vrli zaslužni narodni učitelji veliko pretrpeti vsled hudobije klerikalcev, o tem je „Slov. Narod“ že pisal; a zadnji „Učit. Tovariš“, pisec o Žirovnikovem slučaju, pristavlja jako pomenljivo: „Žirovnikov slučaj ni osamljen! Imenovali bi lahko samo drug kraj in drugega učitelja, in vse drugo bi lahko neizpremenjeno ostalo!“ — Istina! To meri očitno na zasluznega, osivelega nadučitelja-pisatelja, proti kateremu je novopečeni župnik vprizoril divjo gonjo, da bi obče priljubljenega moža premestili, da bi potem župnik dobil kakega klerikalnega podrepnika, ki bi njemu tlačani! Toda mi se zanesemo na pravičnost deželnega šolskega sveta, da ne ugodí klerikalnemu zmaju!

Sicer so pa tudi nekateri učitelji sami krivi, da župnikom rastejo rožički. Čemu se pa pajdašite z nespravičljivimi hrinavskimi neprijatelji nove šole? Poznam celo nekega c. kr. okr. šolskega nadzornika, ki nikdar ne zamudi, da ne bi šel v župnišče, ko prihaja nadzorovat. Tam pa se pri jedi in pijači udriha po učitelju, ki bere „Slov. Narod“, in celo nadzornik sam pomaga tlačiti in izdajati moža, ki bi ga sicer imel zagovarjati. Mi se bomo — če bo treba — o svojem času jasneje in obširneje bavili s tem nadzornikom, da bode svet poznal „prijatelja učiteljstva“!

Svetovna razstava v Parizu.

VIII.

Od električne palače do Eifflovega stolpa stojita dve dolgi vrsti simetriških palač v katerih so razstavljeni proizvodi raznih industrij. To sicer ni najzabavnejši, a brez dvoma najvažnejši del cele razstave.

Ta oddelek, poleg katerega se nahaja še optiška palača, zaključuje tista stavba, ki obrača nase vedno in vedno pozornost vsacega tujca, to je Eifflov stolp. Ta železni velikan, ki svedoči, kaj zamore človeški duh, postane vsakomur obiskovalcu razstave ljub prijatelj. Žal, da se je zanj bati. Vrh njegov se namreč čedalje bolj

trese, zdaj še neznatno, ali vendar toliko, da se mnogo ljudi ne upa več prav do vrha. Sodi se, da je vzrok temu okolnost, da je ves Pariz podkopen in inženjerji so se že začeli baviti z mislijo, da se bo moralo stolp znižati za tretjino. Z varnostnega stališča je to gotovo hvalevredno, ali tehnikiki bi to ne bilo na čast; predno se to zgodi, bi morala tehnika vse poskusiti, kar je mogoče, da se ohrani ta največji triumf nespremenjen.

Okrog Eifflovega stolpa je razvrščenih vse polno atrakcij. Tu je maroški paviljon, tu so „Benetke v Parizu“, tu je Mareorama in „Globe céleste“, tu sta palača ženske in palača kostumov, tu je stekleni paviljon Ponsin in še mnogo drugih več ali manj zanimivih stvari. Seveda ni vse zlato, kar se sveti.

Onstran Seine na takoimenovanem Trocaderu je eksotični oddelek razstave. Tu je kolonijalna razstava, v kateri so seveda francoske kolonije najbolj zastopane. Častno mesto zavzema tod Algir, poleg alžirskega oddelka pa zbuja največ pozornosti burski oddelek, v katerem se nahaja Krügerjev kip, ki ga je knez Golycin okrasil s srebrnim lovorovim vencem, in rusko-azijski paviljon. O tem kolonijalnem oddelku bomo še posebej govorili.

Na nasprotni strani Seine je bizarni „Stari Pariz“. Ta rekonstrukcija nekdanjega Pariza spada prav za prav med atrakcije, dasi podaja zelo poučno podobo nekdanjega Pariza in takratnega življenja, in delovanja.

Blizu njega stoji palača, lična in ukusna, v kateri se vrše skoro dan na dan raznovrstni kongresi, potem poslopje, kjer je sadjarska razstava in končno paviljon pariškega mesta. Ta je v arhitektoničnem oziru podoba prekrasne, veleimpozantne mestne hiše pariške, pariškega „rotovža“. V njej se dobe vsi načrti javnih del, ki so se na mestne stroške izvršili v zadnjih desetih letih, potem je tu dobiti vse podatke, iz katerih se razvidi, kako napreduje ljudska omika, odkar je bil uveden obligatorični šolski obisk in dobi se tudi še mnogo drugih podatkov.

Za to palačo se nahaja Rue de Paris, kjer se vrste najraznovrstnejša zabavišča in kjer vlada do pozne noči pravo galsko življenje.

V mestnem oddelku Vincennes je prirejena nekaka pritliklana razstavi. Tu je videti poleg raznovrstnih strojev tudi vse mogoče in nemogoče športno orodje in tu se vrše tudi vrakovrstne dirke, atletične produkcije itd. itd. Ta oddelek obiskujejo pač samo specialisti, ker je samo zanje zanimiv in poučen.

Kakor ne more lepote kake Wagnerjeve opere nihče spoznati, kdor jo je samo enkrat slišal, kakor skoro nihče, ki pogleda Eifflov stol prvič, ne pride do zavesti, da ima pred seboj znamenit umotvor, čigar skrivnostnih lepote sicer ne pove nobena učna knjiga estetike, ki pa spada vzlic temu mej prve umetniške proizvode, kar jih je človeški duh kdaj izumil, tako bi trebalo cele tedne, da kdo spozna pravo bogastvo svetovne razstave. Le malokomu je to sojeno. Večina obiskovalcev si ogleda le tiste partije natančno, ki jih posebno zanimivajo, vse drugo pa le površno, tako da nima od tega nikakega haska.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 28. avgusta.

Osebnosti. Dvorni svetnik pri deželni vladi v Ljubljani, gosp. Aleksander Schemerl, je šel v pokoj in je zadobil tem povodom plemstvo. Na njegovo mesto pride dosedanji sekijski svetnik v ministrstvu notranjih del g. Andrej grof Schaffgotsch. Deželnovladni svetnik v Ljubljani g. dr. R. pl. Rüling je dobil naslov in značaj dvornega svetnika. — Gimnazijski profesor v Kranju gosp. Anton Stritof je premeščen na višjo gimnazijo v Ljubljani. Suplent v Ljubljani duhovnik g. dr. Josip Debevec je imenovan gimnazijskim profesorjem v Kranju.

— **Nova točka iz serije klerikalnih blamaž.** Zadnji petek je „Slovenec“ pisal: „Poglavar vseh naših liberalcev, dr. Tavčar, tožil je „Domoljuba“, češ, da je na časti razžalil nekega Ivana Lampeta. To tožbo je vložil dr. Tavčar, da si je zakonito določeno, da spadajo žalitve časti, storjene potom tiska pred porotnike, pri okrajnem sodišču.“ Ta pravniška modrost je dobila

zaslužen nos, ker je c. kr. deželno sodišče vsled vsklica obtoženega „Domoljubovega“ urednika sodbo, s katero je bil urednik radi žalitve časti obsojen, kot nično razveljavilo. Blamaža je bila velika“. Kolikor besed, skoraj ravno toliko neresnic! Tožba bila je vložena pred porotnim sodiščem. Ker se je pa mej preiskavo slamozezni redakter izgovarjal, da dotičnega rokopisa, prej kot se je tiskal, niti čital ni bil, in ker je bil ta zagovor pri Rakovčevi uredniški kvaliteti docela verjeten, stavil se je ob koncu pred deželnim sodiščem dognane uvodne preiskave predlog, da naj se akt odstopi okrajnemu sodišču, kjer naj se Rakovec sodi radi pomanjkanja daljne paznosti. Vse to je razvideti iz dotičnega sodniškega akta. Če pa je sodnik pri prvi razpravi pred okrajnim sodiščem vzlic temu, da je stavil dr. Tavčar samo predlog na uporabo zakona, Rakovca obsodil radi žaljenja časti, tega dr. Tavčar ni zakrivil. Da pa je bila tudi pri drugi razpravi „častikraja“ obsojena, je istina, ker bi se o pomanjkanju dolžne paznosti sploh govoriti ne moglo, ako dotični, po „Domoljubu“ objavljeni članek ni obsegal vsaj objektivno dognane častikraje! To bi morali razsvetljeni juristi okrog „Slovenca“ vendarle vedeti! Kje je torej blamaža!

— **Pri občinskih volitvah na Vrbačah** pri Vipavi zmagala je narodna-napredna stranka. Tako gredo na Vipavskem klerikalci od poraza do poraza. Jedino še v dveh občinah na Vipavskem, t. j. v Šturijah in Budanjah so na krmilu klerikalci, a tudi v teh občinah bodo poraženi pri prihodnjih občinskih volitvah. Vipava bode v kratkem vsa narodno-napredna.

— **Iz delovanja poljskega župnika.** Oče Kolar, župnik pri Devici Mariji v Polju, je časih sila energičen mož. Še stebel bi se, da le njegova obvelja. Vsaj tisti, ki ga dobro poznajo, so tega mnenja. Tako pripovedujejo, da je župnik Kolar nedavno tega pred cerkvijo napadel necega fanta in ga klofotal. Fant, ne bodi len, je pa tudi vzdignil roko in župniku vrnil zausnico. Kakor rečeno, se to pripoveduje. Če je res, ne vemo. Še več. Pripovedujejo si ljudje, da je župnik Kolar necega Šuštarjevega fanta med pridigo na koro klofotal. Seveda tudi glede tega slučaja ne vemo, če je resničen. Govori se to pač po celi fari. Župnik nam bo seveda takoj poslal popravek in vse od kraja tajil. Povemo mu že danes, da na take popravke nič ne damo, zlasti odkar smo spoznali moralno teologijo sv. Alfonza. Kakor se kaže, je pa začelo zdaj župnika Kolarja zapuščati zupanje v vpliv njegovih zausnic. Spoznal je, da se s samimi zausnicami delavci ne vzdržijo pod Miheljevo zastavo, in zato je včeraj točil v cerkvi bridke solze nad tistimi vevškimi delavci, ki so se pridružili socijalnim demokratom. Dejal je, da upa, če je še kaj poštenih fantov, da se vpišejo sedaj v mladeniško društvo, zakaj sedaj je prišla velika nesreča nad poljsko faro. V Vevčah so se organizirali socijalni demokrati, in ti so v zvezi z Dunajem. In oče Kolar je na to z živo besedo popisal poslušalcem, kako strašni ljudje, da so ti socijalni demokrati. Dejal je, da so nevarni, da so sami brezverci, nečistniki in pijanci, da so strašno nevarni za fabriko, in rotli ljudi, da naj se ne vpišejo v socijalno-demokratsko organizacijo, zakaj kdor se vpiše, je že izgubljen! Strašno, kaj? Ljudje so bili jako ginjeni. Župnik je s svojo pridigo veliko več opravil, kakor kdaj s kako zausnico. Še mežnar je bil ginjen, tisti mežnar, ki zdaj pred cerkvijo in v šoli „lect“ prodaja, vsled česar otroci stariše nadlegujejo za denar za šolske potrebščine, za kateri denar potem kupujejo mežnarjev „lect“.

— **Cesarjeva 70letnica in škofov sprejem.** Iz Osilnice nam pišejo: Od vseh strani širne Avstrije dohajajo poročila o slavnosti cesarjeve sedemdesetletnice. Povsod so bile na predvečer ali dan pozneje razsvetljave in drugo, v mirno spanje klerikalca speči Osilnici pa ljudstvo še vedelo ni, da je cesar 18. t. m. praznoval svoj sedemdeseti rojstni dan. Da, niti običajni „Te Deum“ se ni pel isti dan, niti v farni cerkvi, ampak v nedeljo pri neki oddaljeni podružnici. Pač pa so se delale priprave za sprejem škofa, ki nas je osrečil s svojo navzočnostjo 22. t. m. In topiči so naznanjali prihod Njegove milosti, zvečer se je

pa Oslinica blesketala v mnogobarvnih lučicah, da še nikoli tega. Gospod župnik je posvetil celo govoranco prihodu škofu, temu in naznanil svojim ovčicam, da bodo možje pobirali prispevke v pokritje stroškov za razsvetljavo i. dr. Torej na čast škofu, katerega bomo še tolikokrat med seboj videli, še bolj pa čutili, se je streljalo, razsvetljevalo, pelo, v proslavo cesarjeve sedemdesetletnice se pa ni storilo od nobene strani niti najmanj. Niti vsega-mogočni župnik niti s srebrnim križcem s krono dekorirani župan se ni čutil poklicanega kaj storiti za cesarsko slavnost, pač pa so mej seboj tekmovali pri sprejemu škofa. Pri nas je škof več kot cesar!

— Kakšna je duša? Vprašanje, katero že tako dolgo in dolgo rešujejo, je na prav imeniten in velezanimiv način rešil neki šolar v neki vasi ljubljanske škofije — in ta je vreden, da ga zvedo tudi širši krogi, posebnost oni, ki se zanimajo za to pereče vprašanje. Pri veronauku vpraša župnik N. šolarja, da naj mu pove, kakšna je duša. Šolar nekaj časa gleda župnika, nekaj časa svoje součence, potem se pa z zmagonosnim glasom odreže: „Bela je, bela!“ Župnik se nasmehne ter ga vpraša, zakaj da bi bila ravno bela. In naš Tonček nekoliko zardi ter povesi svoje oči. „Oh, gospod župnik, saj bi povedal, če bi Vas tukaj ne bilo.“ In župnik: „E, Tonček le povej, povej!“ Tonček še nekaj časa čaka ter nekako bojazljivo pogleduje župnika, potem pa pravi: „Bela je — oni dan sem šel pozno na večer z očetom mimo Vašega vrta, pa sem videl neko belo oblečeno osebo, ki se je poslavljala pri vratih od Vas, gospod župnik. In Vi ste rekli, gospod župnik — z Bogom, dušica. No, sem si mislil, zdaj pa vem, kakšna je dušica, da je bela, in da ima dolgo belo obleko.“ In tako je rešeno vprašanje.

— Volilci šentjakobskega okraja se vabijo na sestanek, ki bo jutri, v sredo zvečer, ob 8. uri v Virantovi gostilni.

— Iz Transvaala se je povrnil dobri in ljubi znanec naših čitateljev, gosp. Egon Mosche. Boril se je v burskih vrstah, dokler ga niso Angleži ujeli in ga kot inozemca odpeljali iz Afrike. Izrekli so ga v Flissingenu na Nizozemskem. Gosp. Mosche se je od tam naravnost peljal k svojemu očetu na Bled, kamor je dospel včeraj.

— Umor rezervista? Z Notranjskega se nam poroča novica, ki je, če je resnična, upravi grozna. Po vsem Notranjskem se govori, da je nekistotnik pri vajah udaril s sabljo nekega rezervista s tako silo po glavi, da mu je presekala črepijo — in da je vojak vsled dobljene rane kmalu umrl. Rezervist je namreč, tako se govori, vsled silne vročine, vsled prahu, utrujen, žejen stopil do nekega vodnjaka, da si malo pomoči svoje suho grlo — in to je moral revež plačati z glavo. Pristaviti je še, da je rezervist vojak oče štirih ali petih otrok. Vojaška oblast, tako se dalje govori, baje skriva to grozodejstvo, ker se boji, da ne razburi ljudskih duhov. Ta slučaj je tak, da se mora na vsak način pojasniti.

— Občni zbor „Zveze slovenskih posojilnic“ vršil se bo dne 30. t. m. v Celju. Ker so narodno-napredne posojilnice s Kranjskega členi te zveze, jih opozarjamo, da se letos po svojih načelnikih ali družih pooblaščenih polnoštevilno vdeležijo tega občnega zbora, ter se dogovore pri tem sestanku o skupnem postopanju na Kranjskem. Ker imajo klerikalne posojilnice na Kranjskem že dve zvezi „Zveza kranjskih posojilnic“ in „Gospodarsko zvezo“, je nujna potreba, da „Zveza slovenskih posojilnic v Celju“ osnuje poseben pododbor v Ljubljani. Vsekakor dobro bi bilo, da se ta pododbor izvoli že pri občnem zboru dne 30. t. m. Koroške posojilnice imajo že pododbor v Celovcu.

— Kaj je z orožniško postajo na Vačah? Piše se nam iz Vač: Lansko leto bi se že imela tu ustanoviti orožniška postaja, ker pa ni bilo mogoče takoj dobiti dovolj stanovanj, preložila se je stvar do časa, da se dobodo primerni prostori. Letos je več stanovanj na razpolago, in tudi županstvo je o tem poročalo, v kljub temu pa se ne vé, dobimo li prepotrebno orožništvo, ali ne. Upamo, da bodo poklicani faktorji vsaj sedaj, ko so vse zapreke glede stanovanja odstranjene, potrebno ukrenili. Zadnji čas je, da se stanovanje pregleda in odobri, ker se zamorejo še izvršiti

potrebne prezidave. O nujni potrebi orožništva so oblastva popolnoma prepričana in tudi tržani težko pričakujemo časa, ko bo prenehalo ponočno razgrajanje. Zakaj bi se tedaj še dalje čakalo z ustanovitvijo orožniške postaje?

— Koncert s plesom prirede akademiki brdskega okraja dne 2. septembra t. l. ob 5. uri popoldne v prostorih gosp. Martina Veverja v Lukovici, in sicer na korist zaklada za Prešernov spomenik. Program se objavi pravočasno. Za danes postavljamo le, da so na vspeh jako zanimive točke. Ker se posebna povabila ne bodo pošiljala, vabi že danes odbor, da se i domačini i tuji gostje koncerta v prav obilnem številu udeležijo.

— Nova štirirazredna ljudska šola ustanovila se je v Kapelah pri Brežicah. Ker so že tri učiteljska mesta do 11. sept. t. l. razpisana, opozarjajo se gg. učitelji, da bi se zanimali za te službe, s katerimi so v zvezi tudi prosta stanovanja.

— Sejm v Št. Jerneju na Dolenjskem dne 24. avgusta t. l. je bil jako obiskovan. Prignalo se je na istega čez 2000 goved, 4000 svinj in blizo 200 konj. Kupčija z govejo živino bila je živahna. Na ta sejm prišlo je več kupcev iz Lipnice na Štajarskem, ki so kupovali govejo živino bolj velike vrste. Kupčija s svinjami je bila slabši, ker je bilo za iste premalo kupcev.

— Samomor. V Ktini pri Veliki Loki se je obesil premožni posestnik 43-letni Franc Štepec, najbrž vsled robinskih preprirov.

— Nenavaden vzrok poskušnemu samomoru. Delavec Štefan C. v Trstu je sinoči po večerji zahteval od svoje žene, naj mu da nekaj krajcarjev, da si kupi cigaret. Žena mu ni hotela ničesar dati, in ker vse prošnje niso nič pomagale, je Štefan izjavil: „Če mi ne daš teh krajcarjev, se obesim.“ — „Obesi se; ne bo nič škode“, se je odrezala ljubezniva žena in šla iz sobe. Štefan pa ni grozil v šali, nego povsem resno. Ko je žena zapustila sobo, planil je k oknu in se res obesil. Na srečo se je v tem trenutku vrnila žena. Ko je videla moža obešenega na oknu, je zagnala strahovit krik, na kar so prihiteli ljudje, odrezali obešenca in ga srečno zopet priklicali k zavesti. Tudi zdravnik je bil poklican, a ko je prišel, je dobil obešenca že veselega, ko je pušil — cigareto.

— Trg pred justično palačo. Dež. vlada je odobrila sklep obč. sveta, da se prostor pred justično palačo ne sme zazidati, in da se tam napravi javen trg.

— Nezgoda. Andrej Ambrožič, posestnik iz Male vasi je vozil včeraj po Streliških ulicah z lesom naložen voz. Ko se je hotel vvesti na voz, mu je izpodrsnilo in je padel pod voz. Kolesa šla so mu čez prste leve roke. Tudi na glavi je poškodovan. Ponesrečenca so prepeljali v dež. bolnico.

— Ponesrečil se je včeraj pri gradbi nove justične palače Val. Rebolj, delavec pri tesarskem mojstru Lehnerju. Pri skladanju lesa mu je padlo bruno na roko in mu zdrobilo srednji prst desne roke.

— Dopust si je dal rezervnik Smuk z Viča in je popaval dva dneva okoli. Včeraj ga je ujela vojaška patrulja in ga gnala nazaj v vojašnico.

— Skupaj trčila sta včeraj popoldne na Jurčičevem trgu dva kolesarja, katera sta padla s koles in se tudi poškodovala. Vozila sta oba naglo.

— Konj — deserter. V Planini je od eskadrona huzarskega polka desertiral konj.

— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 12. do 18. avgusta kaže, da je bilo novorojencev 9 (=13.36‰), mrtvorojenec 1, umrlih 25 (=46.52‰), mej njimi jih je umrlo za jetiko 7, za vnetjem sopilnih organov 2, vsled nezgode 1, vsled samomora 1, za različnimi boleznimi 20. Mej njimi je bilo tujcev 16 (=23.76‰), iz zavodov 19 (=28.11‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer za škrlatino 3, za tifuzom 1 oseba.

— Mestna posredovalnica za delo in službe. Od 18. do 24. avgusta je dela iskalo 8 moških delavcev in 36 žensk delavk. Delo je bilo ponudeno 9 moškim delavcem in 56 ženskim delavkam. 82 delavcem je bilo 54 odprtih mest nakazanih in v 33 slučajih se je delo vsprejelo, in sicer pri 10 moških in 23 ženskih delavkah. Od 4. januarja do 24. avgusta je došlo 2130 prošelj za delo in 1970 deloponudb. 3358 de-

lavcem je bilo 2153 odprtih mest nakazanih in v 1274 slučajih se je delo vsprejelo. Delo ali službe dobe takoj: 1 kovač, 1 graščinski sluga, 2 trgovska hlapca, 11 konjskih hlapcev, 1 hišnik, 1 odgojiteljica, 1 trafikantinja, 2 trgovski prodajalki, 1 trgovska vajenka, 3 natakarike na račun, 3 navadne natakarike, 2 fini sobarici, 3 gostilniške kuharice, 4 navadne kuharice, 14 deklic za vsako delo, 1 žena k otrokom, 12 deklic k otrokom, 2 deklici za tiskarno, 3 deklice za tovarno, 3 postrežkinje. Vajenci za trgovine in obrte.

* Pred sodiščem v Korneuburgu je bil te dni obsojen dninar Jurij Sackemayer radi tatvine v ječo za pet let. Že med preiskavo se je hotel Sackemayer usmrtiti, sodniku pa je grozil, da mu strga akte. Med obravnavo pa si je nakrat strgal sracec tar se vrgel na dva orožnika, kričeč: „Ustrelite me!“ Porotniki, sluga, policijsti in orožniki so imeli 10 minut dela, da so ukrotili besnega dninarja, ki je zbijal okoli sebe. Ko so ga deli v okove, se je vrgel vznak na tla ter udaril z glavo z vso silo trikrat ob tla. Odnesti so ga morali v ječo ter se je izrekla obsodba v kazneni odsotnosti.

* Glavo je odtrgalo v Berlinu dne 24. t. m. zjutraj delavcu Laufu v tovarnici za kisik dr. Mihaelisa. Polnil je jekleno steklenico, ki je eksplodirala. Razklalo in odtrgalo mu je glavo, delavcu Schauunu pa je pretrgalo prsi. Vsled silnega puha in stresljanja so popokala vsa okna. V tovarnici je bil cel potres.

* Gonja proti zamorcem. V severni Ameriki se je po nekaterih krajih začela uprav ostudna gonja proti zamorcem. Pobijajo jih, kakor stekle pse. V Akronu je vsled tega pol milijona dolarjev škode. Drhal je zažgala mestno hišo, kjer so zgorili vsi akti. Dvet kompanij milice je gasilo požar. Trije zamorci so bili ubiti, 18 pa ranjenih.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 28. avgusta. Rumunski kralj je prišel sem in odpotuje še danes v Išli k cesarju.

Dunaj 28. avgusta. Oficijozna „Pol. Corr.“ pravi, da tistih 56 Hrvatov, ki so jih Angleži iztirali iz Transvaala, dasi so tamkaj bivali že nad deset let, niso jedini iztiranci, nego da so Angleži odpravili tudi vse polno Nemcev, Francozov in Lahov. „Pol. Corr.“ namiguje, da bo dunajska vlada pač zahtevala, naj se iztirancem vrne to, kar so morali pustiti v Johannesburgu, sicer pa da postopanju Angleške ne bo ugovarjala.

Bukarest 28. avgusta. Oficijozna „Roumanie“ dementuje vest, da je na rumunsko-bolgarski meji že prišlo do konflikta mej rumunskimi in bolgarskimi vojaki, da je bila v Ruščuku insultrana bolgarska zastava, in da je že izdan ukaz o mobilizaciji rumunske armade.

Berolin 28. avgusta. Časopisje pripisuje avdienci, ki jo je imel transvaalski poslanik dr. Leyds pri ruskem carju, velik političen pomen, v tem ko politični krogi niso tega mnenja ter opozarjajo, da dr. Leyds ni bil sprejet sam, nego skupno s srbskim poslanikom.

Port Said 28. avgusta. Včeraj je prišel sem parobrod Sachsen, s katerim se pelje grof Waldersee na Kitajsko.

Petrograd 28. avgusta. V obče se tu sodi, da je vojska na Kitajskem končana. Vsled bega cesarice je sicer jako težko začeti mirovna pogajanja, a to je tudi jedini vzrok, iz katerega je ta ubeg obžalovati, zakaj če tudi razpolaga kitajska vlada v notranjih pokrajinah z velikanskimi masami, je vendar popolnoma nemogoče, da bi se mogla količkaj uspešno zoperstavljati združeni armadi.

Poslano „Slovincu“.

(Dalje.)

Sape mi je zmanjkalo, pišete v končni kritiki v št. 190. Zlodja, šele prav ste mi jo dali, ko ste s svojo pobožno neresnico in Apihom prišli, da je katoliško duhovstvo rešilo slovenski narod pogina.

1. Ali ima Voigt prav glede naselitve nemškega viteškega reda v Črnomlju, ali

imate vi prav, ne bom razsojeval. Vi pravi, da je neki koroški vojvoda Ulrih in ne patriarh Bertold to storil, in da jim je podaril „faro Št. Peter na Metliškem“. To Metliško je bilo, kakor boste vedeli, v nekaterih stoletjih poseben prostor: „in der Mötting“ imenovano, ki se je vedno razločeval od črnomaljskega in drugzga dolenskega okraja. Torej vi dostavljate nekritično „v Črnomlju“. Menda ima le Voigt prav, ki strogo loči Metliško od Črnomlja. Sicer, ljubi prijatelj, pri „Slovincu“ svojo argumentacijo si ukral iz Dimitza I str. 171.: „und 1268 am Feste des Papstes und Martyrers Marcellus (16 Jänner) übergab der Herzog die Kirche zu St. Peter in Tschernembl in der Mötting dem Ordenshause in Laibach. In Dimitz citira Ordensarchiv in Wien, vzel pa je ta vir iz: Richter Geschichte der Stadt Laibach. Torej le ne tako izvirno!

2. Vi pišete, da se Slovenci niso od oglejske strani germanizovali. Germanizovali so se in pa tujčili po laško. To je eden in isti hudic. Pred vsem omenim usodo Cirila in Metoda. Dimitz I str. 129 do 138, oziroma citat iz Nestorove kronike: „Es bedarf keines Beweises, ein wie mächtiges Mittel zur Festigung des Christenthums die Einführung der Volkssprache in die Kirche war. Ebenso begreiflich ist aber die Opposition der lateinischen Priester, welche sich gegenüber der von Constantin eingeführten Neuerung auf den herrschenden Gebrauch der abendländischen Kirche beriefen und fürchten mussten, durch die Brüder ganz vom Gebiete ihrer Missions-wirksamkeit verdrängt zu werden.“ Berite tam, dobili boste nekaj okusa o tem, kako so latinci delali proti Cirilu in Metodu. Okolo Bizanca je veliko mrtvaško slovensko polje. Veliki naš narod je tam doli smrt storil. Prišel je potem pod Lahe in Nemce. Karol Veliki je najimpozantnejši človek nemške zgodovine. On gospodarstvo kmetije po feudalnem sistemu dene v red v jako težavnih razmerah, on katoliško cerkev v nemških in njemu bližnjih slovenskih krajih uredi in na trdne noge postavi. Glavni služabniki tega njegovega dela so samostani, škofi in posvetni možje njegovega zaupanja. S temi organizira tudi nas Slovence. Prva organizacija fevdalne kmetije zahtevala je, da se Nemci niso tako kmalo v trdo tlakarstvo upregli. To se je zgodilo le z nemškimi Saksi, ki se niso podvreči hoteli, in s Slovani. Karol Veliki je Slovence prestavljaj na Saksom vzeto zemljo. (Inama-Sternegg, Deutsche Wirtschafsgeschichte I str. 210), torej v večjih množicah. Tam so jih Nemci vzeli v roke in jih ponemčili. Karol je organiziral grajsko kmetovanje. To kmetovanje je rabilo tlakarje v gradu in na polju. Karol je tudi proti Slovincem moral z mečem priti. Pobi! jih je ter jih dosti v sužnost peljal. „Insbesondere haben die glücklichen Kriege Karls des Grossen gegen Serben, Wenden und Avarn die Reihen der Leibeigenen durch slavische Kriegsgefangene vielfach vermehrt, wie aus dem nicht unbeträchtlichen Bestande von slavischen Bauern auf den Gütern der geistlichen und weltlichen Grundherren der fränkischen Lande zu ersehen ist. (Inama-Sternegg I str. 238 in II str. 7 in 8) Karol je tudi hierarhijo katoliške cerkve v naših krajih po nemških škofih na trdne noge postavil. Inama I str. 230. „Erst in der Karolingerzeit entwickelt sich die Hierarchie auch hier (in den östlichen und südöstlichen Theilen des Reiches) zu einem der einflussreichsten politischen Factoren und tritt damit ein in den Kreis der neuen Reichsaristokratie, welche dann ähnlich, wie schon lange im Westreiche auf die Umbildung der socialen und politischen Verhältnisse bestimmend eingewirkt hat. (Kaj pravi G. Luschin k temu?) Sicer tudi Dimitz I str. 119.) Kakor sem že dokazal in še bom, je ta nemška cerkvena kolonizacija dosti Slovencev pojela. — Jaz se sicer nikjer na Terdinovo zgodovino ne sklicujem; ali Karol Veliki je dosti Slovincov, veliko pa tudi Slovencev iztrebil. Povsod drugod je rad domače veljake kot svoje višje uradnike grofe in valpete jemal, pri nas ne. Mogoče je bil Erich von Friaul slovenski veljak, grof Gerold pa ne, ki sta bila prva najvišja uradnika Karola Velikega v naših deželah. Ta je zasemil nemške škofo in nemške grajščake pri nas, katoliško duhovstvo je temu semenu pomagalo do rasti, do razrasti. (Dalje prih.)

Darila.

Upravištvu našega lista sta poslala:
Za družbo sv. Cirila in Metoda: Gosp. Svetozar Rittig, svečenik na Brodu ob Savi, poslal je po upravi „Obzora“ v Zagrebu 32 K 42 vin. — Živel darovalci in vsi posnemovalci!
Za Prešernov spomenik: Gosp. K. v Ljubljani 2 K. — Gosp. Mirko Gruden, dijak na Vrhniki nabral v veseli družbi pri izvirku Ljubljani 4 K. — Skupaj 6 K. — Živeli darovalci ter njih posnemovalci!

Tinktura zoper kurja očesa

gotovo najboljšo sredstvo

za hitro odpravo kurjih oces, trde kože itd.

Stekleničica z rabilnim navodom 25 kr. (9—35)

deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“, M. Leustek-a v Ljubljani.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 24. avgusta: Marija Pirc, kurjačeva hči, 9 mes., Cegnarjeve ulice št. 10, akutni črevesni katar.

Dne 26. avgusta: Jakobina Unger, uradnikova žena, 36 let, Kongresni trg št. 4, jetika. — Mihaela Aljancić, postreščekova hči, 3 mes., Križevniške ulice št. 9, vnetje črevesne mreže.

Meteorološko poročilo.

Vikina nad morjem 506 m. Srednji tlač 756.0 mm.

Augst	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C.	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
27.	9. zvečer	735.1	18.4	brezveter.	jasno	
28.	7. zjutraj	734.5	16.1	sl. svzhod	megla	
	2. popol.	733.4	26.2	sr. zahod	del. oblak.	50 mm.

Srednja včerašnja temperatura 20.5°, normala: 17.6°.

Dunajska borza

dne 28. avgusta 1900.

Skupni državni dolg v notah	97.65
Skupni državni dolg v srebru	97.30
Avstrijska zlata renta	117.05
Avstrijska krona renta 4%	97.70
Ogrska zlata renta 4%	115.00
Ogrska krona renta 4%	90.60
Avstro-ogrski bančni delnice	1703.00
Kreditne delnice	656.00
London vista	242.25
Nemški drž. bankovci za 100 mark	118.25
20 mark	23.66
20 frankov	19.30
italijanski bankovci	90.55
C. kr. cekini	11.40

Zaradi prevzetja prvega štajerskega zavoda za izdelovanje klavirjev v Gradcu

prodam do 1. septembra vse klavirje po globoko nižanih cenah.
K. Lorenc
v Ljubljani, v Prulah šte. 23.
(1703—3)

Naznanilo.

Vsled sklepa kranjske hranilnice se podeli peterim eksternim učencem iz Kranjske pouk na ljubljanskem trgovskem učiliškem ter odgojevalnem zavodu s šolskimi potrebščinami vred brezplačno za šolsko leto 1901.

Reflektantje, ki so dovršili 14. leto, naj vložijo prošnje z navedbo narodnosti ter dokazom ubožnosti, kakor tudi s pričevalom, da so dovršili tretji razred realke, gimnazije ali pa meščanske šole s hvalovrednim redom v obnašanju ter saj z zadostnim učenim uspehom, najdalje do 20. septembra 1900 tusem, da se vse došle prošnje oddajo slavnemu ravnateljstvu kranjske hranilnice, katera bode sklepala.

V Ljubljani, dne 28. avgusta 1900.

Ravnateljstvo trgovskega učiliškega zavoda.

Artur Mahr

(1725—1)

imejitelj zlatega zaslužnega križca s krono.

Četrty ponatis

brošurice

„Izgubljeni Bog!“

Je izšel

in se dobiva v L. Schwentnerovi knjigo-tržnici komad po 20 vin., po pošti 3 vin. več.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1900. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 5 m. po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Isel, Solnograd, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Inomost; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 17 m. zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Klein-Reifling v Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vire, Heb, Francove vire, Karlove vire, Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m. dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 6 m. popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vire, Heb, Francove vire, Karlove vire, Lipsko, Dunaj via Amstetten. Ob 7. uri 9 min. zvečer osonni vlak v Jesenice. Vrhu tega ob nedeljah in praznikih ob 5. uri 41 min. popoldne v Podnart-Kropo. — **Proga v Novomestu in v Kočevju.** Osonni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiža.** Ob 5. uri 15 m. zjutraj osonni vlak z Dunaja via Amstetten, iz Inomosta, Solnograda, Linca, Steyra, Isela, Aussee, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. Ob 7. uri 45 min. zjutraj osonni vlak iz Jesenic. — Ob 11. uri 16 m. dopoldne osonni vlak z Dunaja via Amstetten, iz Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejovic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregence, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Pontabla. — Ob 4. uri 38 m. popoldne osonni vlak z Dunaja, iz Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m. zvečer osonni vlak z Dunaja, iz Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejovic, Linca, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. Vrhu tega ob nedeljah in praznikih ob 8. uri 20 min. zvečer iz Podnarta-Kropo. — **Proga iz Novega mesta in Kočevja.** Osonni vlaki: Ob 8. uri in 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik.** Ob 7. uri 28 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10 uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — **Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika.** Ob 6. uri 49 m. zjutraj, ob 11. uri 6 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9. uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (1305)

Dijak

iz nižjih razredov kake srednje šole se sprejme na hrano in stanovanje pod skrbnim nadzorstvom. — Kje, pove upravništvo „Slov. Naroda“. (1680—2)

Učenec

sprejme se takoj v trgovino z mešanim blagom na deželi.

Kje? pove iz prijaznosti Jos. Petrič, trgovina s papirjem v Ljubljani. (1711—2)

Poštna in brzojavna upraviteljica

se sprejme takoj (1723)

pri poštnem in brzojavnem uradu v Gradcu na Dolenjskem.

Slovenskega stenografa

vsprejme takoj

notar Hudovernik v Kostanjevici.

Plača po dogovoru. (1724—1)

Spretno, solidno

potovalne uradnike

(akvizitérje)

za vse zavarovalne stroke vsprejme proti visoki proviziji, sčasoma tudi s stalno plačo tukajšnji glavni zastop stare, na Kranjskem že dolgo poslujoče tuzemske zavarovalnice. Lastnoročno pisane ponudbe naj se pošiljajo pod: „akvizitér 25“ upravništvu „Slov. Naroda“. (1531—8)

Zarad napredovane sezone se prodaja

poletno modno blago

po globoko nižanih cenah; mej tem je:

2000 met. volnenega blaga met. od 20 kr. naprej
3000 „ pralnega „ I. kval. „ 20 „ „
2000 „ foulardina (podšiv za suknje) „ 9 „ „

kakor tudi okoli

100 komadov svilnatih bluz najnovejše fačone à 4 gld. 50 kr.
2000 metrov ostankov se odda po ceni.

Za garancijo, da to ni kako sleparstvo, je vsakomur prosto, da neugajajoče vrne. Z velespoštovanjem

Konrad Schumi & Comp.

(1710—2)

„Pri novi tovarni“

V Ljubljani, Dunajska cesta št. 6.

Št. 26 849.

Razglas.

(1716—2)

V smislu §-a 6. zakona z dne 23. maja 1873 (št. 121. drž. zak.) naznanja se, da bo razgrnjen

prvotni imenik porotnikov za l. 1901.

od 27. avgusta do 4. septembra t. l.

v magistratnem ekspeditu na ogled ter da ga v tem času vsakdo lahko pregleda in naznani proti njegovi sestavi svoj ugovor.

Porotniškega posla so po §-u 4. omenjenega zakona oproščeni:

1. tisti, ki so že prestopili 60. leto svoje dobe za vedno;
2. udje deželnih zborov, državnega zbora in delegacij za čas zborovanja;
3. osebe, ki niso v dejanski službi, pa so podvržene vojni dolžnosti, za ta čas, ko so poklicane k vojaški službi;
4. osebe v službi cesarskega dvora, javni profesorji in učitelji, zdravniki in rano-celniki in tako tudi lekarnarji, ako uradni ali občinski načelnik zanje potrdi, da jih ni mogoče utrpeti za sledeče leto;
5. vsak, kdor je prejetemu poklicu v enem porotniškem razdobju, kot glavni ali namestni porotnik zadostil, do konca prvega prihodnjega koledarskega leta.

Mestni magistrat v Ljubljani

dne 24. avgusta 1900.

Brata Eberl

leta 1842.

Ljubljana, Franciškanske ulice 4.
Plesarska mojstra c. kr. drž. in c. kr. priv. 35
južne železnice.

Slikarja napisov.

Stavbinska in pohištevna pleskarja.
Prodaja oljnatih barv, lakov in firnežev na drobno in na debelo.

Velika izbirla dr. Schoenfeld-ovih barv v tubah za akad. slikarje.

— Zaloge —

vsakovrstnih čopičev za pleskarje, slikarje in zidarje, številnega mazila za hrastove podo, karbolinjea itd.

Posebno priporočava sl. občinstvu najnovejše, najboljše in neprecenljivo sredstvo za likanje sobnih tal pod imenom „Rapidol“.

Priporočava se tudi sl. občinstvu za vse v najino stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot priznana rečno in fino po najnižjih cenah.

Mehanik Ivan Škerl

stanuje samo

Opekarska cesta št. 16.

Šivalni stroji po najnižjih cenah. Bleikle in v to stroko spadajoča popravila izvršuje dobro in ceno. 35
Vnanja naročila se točno izvršé.

Perilo za gospode

najboljše blago in najnovejše

kravate

prodaja

Alojzij Persché

Pred škofijo, poleg mestne hiše.

Anton Presker

krojač

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 6

priporoča svojo veliko zalogo

gotovih oblek za gospode in dečke,

jopic in plaščev za gospe,

nepremočljivih havelokov itd.

Obleke po meri se po najnovejših uzorcih in po najnižjih cenah solidno in najhitreje izgotovljajo.

Prodaja na debelo in drobno. Geniki brezplačno.

Klobuke

najnovejši fačone

priporoča po nizki ceni

J. S. Benedikt

Ljubljana, Stari trg.